

ŠPERKAŘ 2016

Š P E R K A Ř

ROČ. VI. Č.1. 2016

Děkanský řetěz pro Josefa Mišteru, děkana Fakulty designu a umění ZČU .

Na přední straně.

Pohár zhotovený v atelieru Jiřího Urbana. Dekorativní pohár je vyroben z pozlaceného stříbra. Noha poháru je doplněna vybroušeným alabastrem. Uvnitř poháru jsou drahokamy, které symbolizují runové barvy a jejich vlastnosti: zlatá – láska, rudohnědá – věrnost, červená – síla, fialovozeleňá – pokora, světle modrá – spravedlnost, žlutá – šlechtnost, černá – statečnost, bílá – čest, stříbrná – píle, oranžová – radost, tmavomodrá – jednota, černobílá – pravda, zelená – zdraví, šedá – moudrost.

ŠPERKAŘ 2016

Regionální odborný a kulturní časopis libereckého kraje.
Liberec, Jablonec n /N, Železný Brod, Turnov.

Obsah

Text:	Strana:
RNDr. I. Turnovec: Dočkáme se zlatého standardu?.....	4
RNDr. I. Turnovec : Přírodní skla.....	6
Ing. M. Frydrych: Umělečtí kováři se prosazují.....	8
M. F: Od zlatnického stolu.....	11
M.F. : Firma MONSTRANZ uspěla.....	11
M. F. : Design roku 2014 a 2015.....	12
Ing. M. Frydrych: Výstava Hodin a Klenotů v Praze –Holešovicích.....	13
RNDr. Ivan Turnovec: Trend prodeje diamantů.....	32
RnDr. Ivan Turnovec: Renovovaná expozice jílovského zlata.....	33
M.F. : Návštěva ve zlatnické firmě STEFANI.....	35
Ing. Miloslav Frydrych: V ýstava k 95. Výročí SUPŠS kolářské v Železném Brodě.	36
Miloslav Frydrych : ReGenerace 2015.....	38

ŠPERKAŘ/ vydává Atelier PEGA, Turnov/ redakce RNDr. I. Turnovec,
DRAHOKAM, Turnov/ Ing. M. Frydrych a kolektiv, Turnov/ PHDr. M. Cogan, MČR,
Turnov/ Z. Kyssová DiS, Turnov/ Schwáleno M K č. J. 20569/ ročenka 2016 č 1 /

DOČKÁME SE ZLATÉHO STANDARDU?

RNDr. Ivan Turnovec.

Zatím je celých 60 % světových devizových rezerv a účtů v amerických dolarech. Mnohým zemím to nevyhovuje a snaží se zbavit závislosti na americké měně. Rusko, ale i Čína hodlá plánovitě omezit vliv Ameriky na světovém obchodu a finančních trzích. K tomu oba státy budou potřebovat hodně zlata. Podle odhadů agentury Bloonberg, se velikost zásob v čínské centrální bance mohla zdvojnásobit na 3,5 tisíce tun. Důvodem je snaha zahrnout čínský juan do koše rezervních měn Mezinárodního měnového fondu (MMF). Ve stejné době agentura Douwei News uvedla, že Peking zvyšuje zlaté rezervy, předpovídá pád americké měny v budoucnosti. Stejně se chová MMF a Rusko, které v uplynulých dnech zvýšily o polovinu své rezervy. Agentura došla k závěru, že pokud Čína skutečně nashromáždí 30 tisíc tun zlata, byl by to „silný štít“ pro juan. Ale i v případě, že skutečná výše kumulovaného zlata bude nižší, Peking se stále může pochlubit svým zvýšeným vlivem na globálních finančních trzích. Proto agentura předpovídá, že čínská ekonomika bude moci předběhnout USA a dominantní postavení ve světě získat již v roce 2016, takže pozici dolaru ve světě může zaujmout právě juan. Pomoci v tom Číně může i Rusko se svou měnovou politikou. V dubnu letošního roku snížilo o další 3,4 miliardy dolarů své investice do státních dluhopisů USA, sdělilo ve své zprávě americké ministerstvo financí. Postupný výprodej amerických dluhopisů

ruskou centrální bankou tak pokračuje již více než rok. Ve srovnání s dubnem, významně klesl objem cenných papírů Spojených Států, deponovaných v rezervách Ruské federace o 42%. Vzhledem k tomu, že Rusko zároveň nakupuje zlato, a podobně se začíná chovat i Čína, vede to některé analytiky k závěru, že obě země směřují k dedolarizaci světové ekonomiky. Ostatně to naznačují některé dohody mezi oběma zeměmi, kdy budou své obchody řešit platbami v rublech nebo v juanech. Vznikla Asijská banka (AIIB), včetně uskupení BRICS.

Na začátku května drželo Rusko ve své pokladně 65,5 miliard eur (minimální částka od června), a přemístilo se na 22. místo v seznamu největších věřitelů Washingtonu, ačkoliv před dvěma lety bylo pevně zařazeno v první desítce, - informuje o tom ruský portál financ. ru. Trend postupného výprodeje amerických cenných papírů byl zahájen na přelomu let 2011 – 2012.

Největší transakce prodeje cenných papírů ruskou generální bankou se konala v roce 2014 na pozadí ochlazování vztahů se Západem kvůli ukrajinské krizi. V březnu loňského roku ruská centrální banka opět snížila objem cenných papírů o 25,8 miliardy dolarů, v říjnu – o 9,9 miliardy dolarů, v prosinci pak o dalších 22,1 miliard dolarů. Prodeje ruské centrální banky byly v rámci intervenční regulace. Prodejem dolarů se snížila panika a pokles kurzu rublu. Výsledkem těchto transakcí bylo snížení podílu dolarových rezerv v Rusku. Transakce byla současně doprovázena zvýšením podílu zlata. Centrální banky od roku 2007 provádí úmyslnou politiku doplňování zásob

---

drahých kovů. Zlato a stříbro se vykupuje jen od ruských výrobců. Za posledních 7 let se zásoby zlata v rezervách banky Ruska zvýšily 2,7 krát, ze 475 tun na konci prvního čtvrtletí 2014, až na 1 238 tun ve stejném období roku 2015. Je možno očekávat v relativně krátkém čase návrat zlatého standartu.

PŘÍRODNÍ SKLA.

RNDr. Ivan Turnovec.

Studium terestických (= zemských) i kosmických sklovitých materiálů se výrazně rozvíjí v posledních třiceti letech. Potřebu tohoto výzkumu podpořilo i několik mezinárodních konferencí, z nichž první pod názvem: „**Sklo v planetárních a geologických jevech**“ se konala v New Yorku v roce 1983. Výskyty sklovité hmoty v přírodě byly, do té doby, pokládány většinou badatelů (Spencer 1939, Rost 1996 a další) spíše za výjimečné. Vycházelo se při tom z toho, že vznik skel si vyžaduje v základních definicích skla specifické tlakové a teplotní podmínky, a ty že jsou poměrně řídké. Ukázalo se, že skutečnost je jiná. Překonán byl i názor, že sklo je produktem tavení s následným prudkým chlazením neumožňujícím krystalizaci. Ke vzniku skel dochází i při tlakových deformacích, nebo fugacitu (= zplyňování pevné fáze během exploze a jejím následným utužením).

Nejednotnost badatelů je již v základních definicích skla a sklo tvornosti. Vychází se hlavně z poznatků o kyselých vulkanických a křemenných antropogenních (= syntetických) sklech. Často se tradují dvě další nepřesnosti. Jednak, že skla se dělí na přírodní a syntetická. A potom, že sklo je nestabilní

---

látkový stav, pro který je charakteristická spontánní rekrytalizace (odskelňování), ke které dochází v normální teplotně – v tlakových podmínkách, a časem, anebo speciální teplotací. Na nesnáze s definicí pojmu skla upozorňuje Bouška a kol. 1987: „jsou skla považována za přechlazené kapaliny, které v důsledku vysoké viskozity nemohou krystalizovat.... mohou též vznikat kondenzací par na chladné podložce, slínováním gelu, amortizací krystalických látek účinkem jaderného záření, nárazovou vlnou a dalšími procesy..... badatelé proto definují sklo jako pevnou amorfní látku bez ohledu na historii vzniku.... problémem zůstává určení amorfního stavu látek, neboť hranice mezi krystalickou a nekrystalickou látkou není ostrá.“

Dovolím si na tomto místě tvrdit, že veškeré hmoty se kterými se setkáváme na naší planetě i v okolním vesmíru, jsou svým složením i původem přírodní. Antropogenní technologické produkty, mezi které tzv. syntetická skla bezesporu patří, byly velmi trefně sumárně označeny jako „**technology**“ (Gregerová2003) a jsou součástí ostatních přírodních materiálů.

Co se týče nestability skelných fází, zdá, se že existuje jistá hranice do které patří teorie nestability. Hranice zatím ještě není přesně vymezena. Jde o podmínky vzniku skel, které je možno obecně rozdělit na měkká a tvrdá (toto členění nesouvisí s technologickou hantýrkou pro antropogenní tavená skla).

Měkká skla vznikají při podmínkách přirozených – pro zemskou kůru, při běžných teplotách a tlacích. Zvláště na

---

některých vulkanitech nacházíme hezké přechody mezi skelnými a krystalickými fázemi. S nedokonale protavenými partiemi se zase setkáváme u fulguritů. Příklady odskelnění jsou známé z antropogenních skel. Tvrdá skla vznikají za podmínek výrazně extrémních. Kde je přesná hranice mezi stabilním a nestabilním stavem skelné fáze není ještě experimentálně ověřena. Nicméně je jasné, že k extrémním podmínkám dochází např. při atomovém výbuchu (skla popsána ze zkušebních atomových výbuchů Schwatz et. al. 1983), nebo při explozích po dopadu kosmických těles na zemský povrch (tj. tektity – např. vltavíny).

UMĚLEČTÍ KOVÁŘI SE PROSAZUJÍ.

Ing. Miloslav Frydrych

Výstava v Muzeu východních Čech v Hradci Králové zdokumentovala kovářskou tradici na výstavě nazvané : „Zámečnická škola. Řemeslo to je umění.“

Zámečnická škola byla založena v roce 1874 v Třebechovicích pod

Orebem. Od založení školy uplynulo více než 140 let. Po šesti letech svého působení byla přemístěna do

ŠPERKAŘ 2016

Hradce Králové. V roce 1900 byla v tehdejší C. K. Rakousku – Uhersku jedinou tohoto druhu v Českých zemích. Další škola byla až ve Vídni. V Hradci se s působením školy a jejich studentů setkáváme přímo v ulicích. Známy je meteorologický sloup, kašna na Velkém náměstí a výzdoba dnešní hotelové školy.

Po rozmachu kovářství v secesním slohu nastává útlum. S nástupem moderní architektury a funkcionalismu končí zájem o kované doplňky. Přežívá pouze stavební zámečnictví. Význam školy po padesáti letech upadl. Škola byla zrušena. V roce 1952 byl obor uměleckého kovářství přesunut do Uměleckoprůmyslové školy v Turnově.

Po úpravách přízemí školy a po vybavení potřebnou technikou byl tento „nový“ obor pod vedením dílenského učitele p. profesora Jiřího Dvořáka zahájen. Zpočátku

se kovaly jen mříže a výuka se zaměřovala na restaurování starých památek. Po dílenském učiteli Břetislavu Vorlovi, který obor vyučoval v letech 1962 – 75 dochází k výtvarnému růstu a zkvalitnění výuky kovářství. Stává se

svébytným výtvarným oborem reprezentující školu jak doma - (na kovářských sympoziích Hefaistos kde škola získala řadu ocenění), tak i v zahraničí (účast na výstavě ve Francii).

Kované plastiky se stávají součástí města. Je na místě zde jmenovat abstraktní plastiku Pocta B. J. Horáčkovi na

ŠPERKAŘ 2016

---

náměstí B. J. Horáčka před kulturním střediskem Střelnice (B.J. Horáček byl mecenášem města), nebo kovaná plastika před vilou Šárka. Plastiky zhotovené žáky školy stojí před **B B** galerií v Žižkově ulici.

V 70. letech minulého století došlo k přestěhování dílny do nových větších prostor s moderní technikou.

Vliv školy se projevil i v kovaných železných špercích, které se v rámci maturitních prací vyskytují. O dobré jméno uměleckých kovářů se zasloužili jejich dílenští učitelé jako

jsou: Pavel Matoušek, Karel Čup a Jaroslav Válek a samozřejmě i výtvarníci školy, kteří výtvarně žáky vedou.

Umělecké kovářství je jedním z mladých oborů školy. Prosadilo se a prokázalo svoji životaschopnost.

Přední a zadní strana abstraktní
plastiky
TVAR.

Je poctou Bohuslavu Janu Horáčkovi za jeho finanční pomoc při zvelebování Turnova a jeho školství. Plastiku vytvořil Jiří Kmošek, absolvent SUPŠ a VOŠ a realizována byla v kovářské dílně školy.

Od zlatnického stolu.

Pozor na drahokamy! Některé drahokamy obsahují kovové prvky. Jsou to například markazit, hematit, malachit, iserin. Tyto drahokamy jsou vodivé a proto při pozlacení tohoto drahokamu ve stříbrném šperku může dojít k jeho zešednutí až pozlacení. Záleží na množství obsahu kovu v kameni. Proto je lepší stříbrný prsten nejdříve pozlatit a až potom zasadit (např. na upravené úchytky).

Převážná část kamenů nejsou vodivé a proto pozor na díly posazené na kameni. Např. stříbrný monogramový prsten s monogramem na onyxu. Monogram se nepozlatí – nemá vodivý kontakt v zlatící lázni. V takovém případě je nutné monogram propojit s prstenem např. ovázáním hlavy prstenu slabým měděným drátkem. (FRY)

Firma Monstranz uspěla.

Mašovská firma MONSTRANZ zvítězila ve výběrovém řízení na restaurování schránek z roku 1873 na ostatky světců sv. Václava, sv. Vojtěcha sv. Cyrila a sv. Ludmily. Bylo to druhé restaurování od r. 1873. A to k výročí sv. Václava dne 28. září. 2015.

Restaurování schránek bylo v tichosti uděláno v mašovské dílně. Byly opraveny poškozené smalty a doplněny ztracené drahokamy. Na restaurování mněla firma Milana Zděnka pouhých dvacet dní. Práce se zdařila.

Při oslavách loňského svátku sv. Václava schránky opět zazářily na hlavním oltáři Chrámu s. Víta na pražském hradě. (Fry)

Design roku 2014 / 2015

Za rok 2014 mezi jinými oceněnými bylo i DUV granát za design granátového šperku. Ocenění převzal Ing. Miroslav Šorejs předseda DUV GRANÁT z rukou JUDr. Rostislava Dvořáka, předsedy Českých a Moravských výrobních družstev, na 24. valném

shromáždění VD. Za rok 2015 byla oceněna stříbrná souprava s granáty a vltavíny jako design roku.

Ag souprava s granáty a vltavíny

výrobce: Granát, družstvo umělecké výroby Turnov
Autoři: Karel Merta, Marek Duffek

Ag souprava s granáty a vltavíny je příkladem kvalitního českého šperkařství. Tradiční jemná linie drobných granátů je doplněna dominujícím naturálním solitérem vltavínů.

Časopis Výrobní družstevnictví 7/ 2015 .

HODINY A KLENOTY PRAHA 2015

Ing. Miloslav Frydrych.

Zahájení letošní výstavy bylo ve čtvrtek 24. září ve 12.00 hodin. Výstava byla nově koncipovaná a spojená s oděvem, který se prezentoval na molu výstaviště. Tato část výstavy byla pod názvem PRAGUE BRIDAL SHOW - PRAŽSKÁ SVATEBNÍ PODÍVANÁ.

Vstupní Pavilon byl ve znamení hodin a hodinek. Z českých výrobců se prezentovaly hodinky firmy Elton s jejich současnými i historickými hodinkami Prim. Technickým muzeem v Brně byla vydána publikace Libora Hovorky : Prim 1954 – 1994. Je to historický přehled vývoje hodinek hodinářského podniku Elton v Novém Městě n. Metují.

Byly zde uvedeny i hodinky „na míru“, ručně vyráběné hodinky firmou Prokop a Brož s. r. o. Hodinky japonské

ŠPERKAŘ 2016

---

provenience. Hodinky vyráběné v Německé a Francouzské licenci.

Milé bylo, že hned na vstupu do haly byly vystaveny výsledky soutěže šperk roku 2015, kterou uspořádalo Sdružení hodinářů a klenotníků České republiky. Soutěžilo se v několika kategoriích a to :

- Studentský šperk.
- Umělecký šperk.
- Komerční šperk.

Je nutné se zmínit také ocenění jednotlivých soutěžících a firmách:

První, druhou a třetí cenu v jednotlivých kategoriích obdržely:

Studentský umělecký šperk :

SPV zlatnické : Lenka Matoušková.

SUPŠaV0Š: Marie Vosejpková

SUPŠ a V0Š: Jana Fribertová .

Studentský komerční šperk.

SPV Solunka : Ddria Zakallyuk.

SUPŠ a V0Š : Kateřina Cibulková.

Umělecký šperk:

Firma : Alexandroff, realizátor : Alexandroff.

Firma : Diamond – Capita, realizátor: Šárka Lesková.

Firma: Zbyněk Zimčík, realizátor : Zbyněk Zimčík.

Komerční šperk:

Firma Solitér, realizátor: Michal Gottstein.

Firma DUV Granát, realizátoři Karel Merta a marek Dufek.

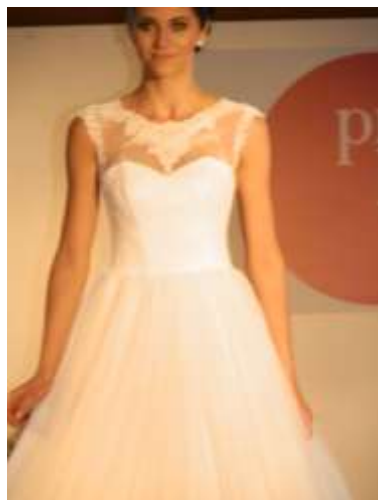
Firma: Alexandroff, realizátor Alexandroff.

ŠPERKAŘ 2016

Z pavilonu Hodinek se po pravé straně přecházelo do Pavilonu šperků, módy a přednáškového sálu, který byl umístěn na konci výstaviště opodál přehlídkového mola.

Myšlenka spojení šperků a oděvů byla velice dobrá. Oděv a šperk k sobě patří. Také se to odrazilo na účasti návštěvníků na předvádění módních i svatebních šatů a jejich doplňků. Mnohé módní přehlídky byly několikrát za den opakovány. Počítalo se s novými návštěvníky, kteří ještě tu či onu přehlídku neviděli.

Několikrát byl zopakován čtvrtý ročník soutěže Soubor nevěst. Soutěžilo o nejlepší oděv k příležitosti svatby a svatebního obřadu. Byly prezentovány i obleky ženichů a svatebčanů.

Roztomilá a půvabná byla přehlídka šatů družiček ve věku od sedmi do čtrnácti let.

Byly prezentovány i modely které se zúčastnily modních výstav v New Yorku, Moskvě a Paříži. Jako doplněk

ŠPERKAŘ 2016

---

převládala Jablonecká bižuterie. Profesionálně byly zajímavé modely prezentující šperky jako doplněk šatů.

Tyto přehlídky byly předváděny pod názvem Made in Jablonec a organizovanou sdružením výrobců Jablonecké bižuterie,

Na manekýnkách byly reprezentovány třpitivé české granáty, přírodní drahokamy ve špercích firmy STEPANI, 3 D stylu, Preciosy, DUV Granát a další. Jen jednou byla na výstavním molu přehlídka šperků SPV Solunka. Šperky předváděli žákyně školy.

ŠPERKAŘ 2016

Komentovaná přehlídka upozornila na inspirační témata žáků, podle kterých byly tyto šperky zhotoveny (příroda, vesmír) a kompozice na dané kameny.

Přednášková činnost.

Nová koncepce výstavy si vyžádala i některé změny proti tradičním výstávám tohoto druhu. Dotklo se to i organizování přednášek. Byl vytvořen nový přednáškový prostor, určený pro odborné i popularizující přednášky. Bohužel tento záměr zůstal nedotažený.

Doprovodné komentáře a hudební doprovod na předváděcím molu módních přehlídek silně rušil přednášející i posluchače v neuzavřeném, špatně označeném, přednáškovém prostoru. Velkým plusem byla velká obrazovka s možností napojení na tablet a možností promítání doprovodných obrázků. Nevýhodou byl pak nefunkční mikrofon a reproduktory. Mnohdy nebylo pro hluk ani rozumět přednášejícímu.

Přednášky bylo rozdělit na několik částí

a to:

- Historie výskytu českých drahokamů
- Zběřatelsko historický vývoj hodinek
- Popularizující přednášky

- Odborné přednášky .

Historie a výskyt českých drahokamů:

Přednášky : PHDr. Ivan Turnovec :

Český granát jubilejní,

Hlavní české drahokamy.

Atestování drahokamů.

Zěratelsko historický vývoj českých hodinek.

Přednášky : Libor Hovorka : Znamé a skryté kapitoly historie hodinek PRIM.

Popularizující přednášky:

Fi. Sylberum: Investování do drahých kovů

Odborné přednášky :

Luděk Seryn: Zakázková výroba hodinek.

Celkem mnělo odeznít 11 přednášek z toho 5 se opakovalo několikrát po dobu konání výstavy. Mnohé z nich byly z důvodu rušivých vlivů odvolány nebo se konaly omezeně.

Seznámím vás ve stručně se záznamem přednášek:

Pan RNDr. Ivan Turnovec gemolog a přední znalec českých drahokamů přednesl za sebou jdoucí 3 přednášky:

Český granát jubilejní.

Přednáška „Český granát jubilejní“ je nazvána proto, že v tomto roce

uplyne již 600 let od vymezení pojmu Český granát (granatus Boemius) který poprvé ve svém spisu pojmenoval GEORGIUS AGRICOLA lékař na dvoře císaře RUDOLFA II. Toto pojmenování v té době nebylo jednoznačné v té době byly všechny červené kameny označovány jako Carbunculus.

Teprve v období císaře Rudolfa II. se začal český granát uplatňovat v církevním i světském šperku.

České granáty (pyropy) byly získávány na polích v okolí Litoměřic a to nejprve sběrem později podmolovou těžbou (těžba z jam). V nejnovější době pak lomovou těžbou. Dále se zabýval mechanismem vzniku pyropů a jejich zvětráváním z vyhaslého sopečném sopouchu.

Český granát je jedním ze skupiny granátů. Sem patří melanit(černý) spesartin(růžový) uvarovit(zelený) almandin (červeno fialový). České granáty se nacházejí v Podkrkonoší, na kolínsku, v oblasti Jičína, Rovenska a jinde. Nemají však šperkovou kvalitu jako na litoměřicku.

Hlavní České drahokamy.

Česká země byla známá jako země drahokamů již v období vlády císaře Karla IV. U dvorů knížat se v předvečer třicetileté války již šířila pověst o nalezištích drahokamů v Čechách. Čechy byly nazývány jako „Steinland Bohmen“, „Behaim zrum gemmarum“ nebo „Boemia de la Magna. Je však hodně nepřesností v nalezištích drahokamů. Jako příklad může být nepřesnost výskytů jaspisů ve výzdobě kaple Svatého kříže na

Pražském hradě v Chrámu sv. Víta a na Křivoklátě. Kronikář Václav Hájek z Libočan o několik století později přisoudil naleziště z kterých byly zhotoveny výzdoby Kozákovu u Turnova. Až v dnešní době byla tato záhada vyjasněna. Jaspisy pocházejí z oblasti Krušných hor. Z prastarých dolů v Ciboušově. Původní naleziště bylo objeveno v sedmdesátých letech minulého století.

Pan profesor Turnovec podrobně popsal vznik, habitus i historickou technologii těžby, řezání a broušení těchto drahokamů.

Hlavním českým drahokamem je bezesporu český granát. Který je spolu s vltavínem těžným drahokamem. Ostatní drahokamy se těží jen sporadicky nebo se sbírají jen jako sbírkové drahokamy.

Vedle těchto dvou drahokamů jsou zde olivíny z okolí Smrčí u Semil, hematitové lebníky z Moravy, prachovce z Mědníku v Krušných horách a porcelanity z Čech a Moravy. Nelze opomenout také jaspisy a acháty z rozsáhlé oblasti táhnoucí se od Ještědu k Nové Pace. Jde o pozůstatek rozsáhlé sopečné činnosti a druhohorních vlivů, které acháty a jaspisy v melafyrových dutinách vytvářely.

ATESTOVÁNÍ DRAHOKAMŮ.

Atestování drahokamů má u nás velmi krátkou historii.

Nejméně dvě stě let má tradice atestování drahých kovů. Puncovní úřad provádí atestaci podle stanovených norem stanovaných patřičnou zákonnou vyhláškou. Jsou vymezeny

---

ryzosti drahých kovů a jejich remidium (odchylka od dané ryzosti). U drahokamů se s atestací začalo o hodně později, jako reakce na falšování názvů a označení drahokamů . Atestace začala až počátkem 19. století. Pro drahokamy, mimo diamantů nejsou stanoveny pevné hranice jejich určení a tudíž ani stanovení optimální ceny.

Atestací se začalo až vznikem Výzkumného ústavu pro drahokamy v Turnově počátkem 20 – 30 let minulého století. Atesty byly vydávány z důvodu vzniku nových syntetických (korunda a spinely) i pěstovaných (smaragd, křišťál) drahokamů.

Pro tyto atesty – certifikáty, se provádějí tato určení:

- Určení druhu kamene.
- Určení přírodního nebo syntetického původu.
- Posouzení zda byly použity úpravy zlepšující kvalitu kamene.
- Stanovení kvalitativních charakteristik:
vylepšení kvality, hmotnost, výbrus.

Mohou být doplněny i další informace, jako je opotřebení kamene či jeho cena.

Certifikáty jsou nedílnou součástí diamantů a droušených diamantů ve špercích.

Pro ostatní drahokamy a ozdobné kameny neexistuje žádná právní norma. Certifikáty vydávají jednotlivé firmy s podpisy oprávněných osob. Tím zvyšují důvěru zákazníků a konkurence schopnost svých firem.

Libor Hovorka, přední znalec a sběratel Českých hodinek PRIM. Publidcista. Spisovatel historie českých hodinek a jejich vývoje mněl opakovanou přednášku:

Známe a skryté kapitoly historie hodinek PRIM .

Výroba kapesních hodinek byla založena v Novém Městě nad Metují v roce 1899. Na staré budově manufaktury, dnešním zastupitelstvu města to dokládá pamětní deska.

V roce 1949 byla tato firma postátněna. Byl vybudován nový podnik pod názvem n.p. Chronotechna.

Zpočátku se zde vyráběly hodinky a hodiny pro vojenskou techniku – do aut a letadel. Hodinky se vyznačovaly přesností a spolehlivostí.

V roce 1954 vyrábělo jen osm zemí hodinky, mezi nimi i Československo

Později byly československé hodinky ovlivněny francouzskou produkcí.

V roce 1954 byly vyrobeny první náramkové hodinky pod značkou SPARTAK. Byly vyvíjeny hodinky PRIM.

V roce 1959 byly vyvinuty hodinky pohybové, natahované pohybem ruky. Hodinky byly vyráběny n. p. Chronotechna pod značkou PRIM. Byly to náramkové hodinky s elegantním dezénem a vynikající kvalitou.

V roce 1967 se začaly pod touto značkou vyrábět i dámské náramkové hodinky o rozměrech ciferníku 13x 15 cm.

V roce 1974 byly Primky pro svoji eleganci a spolehlivost na brněnském Strojírenském veletrhu oceněny nejvyšší cenou – Zlatou vosačkou.

ŠPERKAŘ 2016

V roce 1966 vznikají ladičkové hodinky, jejichž pohon byl z ladičky, která byla rozeznívána na principu elektrické rezonance, která byla převáděna na mechanický pohon hodinek. Tyto přelomové hodinky daly i nový název podniku. Pochází ze skratky elektrický tón – ELTON.

V roce 1982 byly vyvinuty erelanční hodinky a v roce 1999 tlakový strojek s datumovkou.

Ikonami hodinek PRIM jsou :

Prim Orlík

Prim Sport – 1. generace

a 2. generace

Prim Pavouk, nazvaný podle síťového rastru na ciferníku.

Prim traktor, nazvaný podle tvaru čísel na ciferníku.

Prim Brusel, vyvinuté pro úspěšnou Světovou Výstavu v Bruselu.

V dnešní době dochází k internacionalizaci hodinek.

Celý vývoj hodinek je obsažen v knize: PRIM 1954 – 1994.

Další přednáškou byla přednáška dvojice vystavovatelů firmy Silverum pod názvem:

Proč investovat do drahých kovů.

Spoříme formou tezaurování drahých kovů – zlata a stříbra. Je to pojistka na : Zajištění budoucnosti.

Pojistka na horší časy.

Ochrana proti inflaci.

Jsme součástí Evropské bankovní firmy, která se zabývá tímto ukládáním peněz formou cihliček vydávaných mincovnami Evropských států.

Cihličky jsou :

Transparentní a osvědčená metoda .

Snadno ocenitelné.

Jasně definované(Udaná hmotnost a ryzost, garantovaná státními zkušebnami).

Lze je použít ke spekulaci, investování, fin. zajištění a spoření.

U naší firmy je možné si založit stříbrný (nebo zlatý) účet. Firma zprostředkovává pro tyto účely nákup mincí nebo značených ingotů.

Při nákupu jsou zavedeny bonusy ato:

K 100 gr. Ag mincí, jedna zdarma. K 200gr. AU 1 gr. zdarma.

Lepší je dlouhodobě ukládat do zlata a stříbra než do papírových peněz, které podléhají mněním i inflaci.

Pozor na padělky!

V historii i v současnosti se nejvíce padělají drahé kovy.

Padělky mohou být:

Ražba mincí nebo cihliček:

- Falšování obsahu drahého kovu.
- Jiný kov nebo slitina
- Tenké pokovení.
- Vkládání prvků dovnitř výrobků z DK.
- Falšování ražby (u mincí) pro sběratele.

Celkově falza rozdělujeme do několika skupin:

1. Skupina:

- Tenké pokovení (zjistíme otěrem).

Je velmi rozšířené u levných výrobků. Další skupinou Jsou padělky

2. Skupiny:

- Silné pokovení.
- Plátování.

Odhalování těchto padělků je obtížnější, hlavně když se nesmí výrobek poškodit. Lze však tyto výrobky odhalit pomocí specifické hmotnosti. Je totiž nižší než drahý kov. Nejobtížnější je však

3. Skupina :

- Vkládání kovů s podobnou specifickou hmotností jako má drahý kov. Příkladem jsou vkládané Wolframové destičky nebo válečky vkládané např. do ingotů ze zlata.

Tyto falza jsou velmi špatně rozeznatelné a vyžadují jižspecificky vybavenou laboratoř.

Jednotlivé laboratorní metody jsou :

- Zjištění tvrdosti (zlato a jiné kovy).
- Korozivnost (působení chemikálií).
- Feromagnetismus (magnetismus kovů).
- Zvuk. (u stříbra)
- Magnetická undukce.

Z těchto důvodů nakupujte investiční cihličky jen přes naši organizaci, která vám zajistí jejich pravost.

V poslední den výstavy , skorem na jejím závěru přednesl pan Luděk Seryn svoji přednášku:

Ruční výroba hodinek.

Ruční výrobě náramkových hodinek se p. Seryn věnuje již několik let. Po vyučení prošel hodinářskou praxí v Chronotechně. Později pracoval jako opravář hodinek. Do rukou se mu dostalo velké množství hodinek. Viděl nedostatky i přednosti jednotlivých našich i zahraničních značek. Proto začal vyrábět strojky pánských hodinek do daných pouzder. Začátky byly velice krušné. Všechny nástroje a přístroje si musel vyrobit takřka na koleně. Hodinky ručně vyráběné již zhotovuje několik let podle vlastní konstrukce. Výroba je zdlouhavá a záleží na velké přesnosti. Strojky hodinek byly zpočátku viditelné přes průhledné speciální sklo pod ručičkami a kryté dalším ochranným sklíčkem. Další hodinky měly sklo i vespod, takže byl vidět i spodek hodinového strojku. Z důvodu

ŠPERKAŘ 2016

že byl malý počet posluchačů, většinou fandů do hodinařiny, nechal pan Seryn vlastnoručně vyrobené hodinky kolovat. Bylo úžasné jeho práci vidět zblízka. Byla to velmi dobrá přednáška, vzbuzující úctu k hodinkám i hodinářům a jejich umění a technické zdatnosti. Přednášku osobně hodnotím za nejlepší co o hodinkách odezněla.

Vedle nepřeborného množství vystavovatelů klenotů, šperků i bižuterie byly zajímavé i předvádění jejich zhotovování. Tohoto úkolu se velice dobře zhostili vystavovatelé středních odborných učilišť. Neaktivněji se podílelo Středisko praktického vyučování SOLUNKA. Žáci předváděli práce na zlatnických technikách, jako je tvarové pilování, stáčení filigránu a prolamování (prořezávání) plechu a ruční výroba řetízků.

V pavilonku SPV SOLUNKY byly vystaveny práce žáků. Závěrečné práce žáků si sami předvedli na módním molu

výstaviště.

STŘEDNÍ ŠKOLA
ŘEMESEL A SLUŽEB
z Jablonce n. Nisou předvedla

ŠPERKAŘ 2016

---

individuální tvorbu bižuterie. Zlatnické práce žáků byly vystaveny v několika vitrínách.

STŘEDNÍ ŠKOLA SKLÁŘSKÁ ze Železného Brodu. Její žáci představovali zhotovování skleněných figurek a kombinovaný

návlek skleněných korálků.

Symbolicky byla na výstavě zastoupena i STŘEDNÍ UMĚLECKOPRŮMYSLOVÁ škola v Turnově, která v pavilonku Svazu k

ŠPERKAŘ 2016

Střední umělecko průmyslová škola v pavilonku lenotníků a hodinářů ČR měla svůj poutač a vitrínu s pracemi žáků školy.

a

Předváděcí akce měly i firmy které vystavovali zlatnické přístroje, náradí a zařízení. Největší zastoupení měla firma ADVANTAGE, která předváděla techniku zasazování super drobných djevalitů (cca 0,5 – 1 mm), bodové odporové svařování komponentů šperků a speciální licí techniku.

Česko- Slovenská firma AUREN předváděla tlakové zasazování

ŠPERKAŘ 2016

---

drahokamů do snubních prstenů, omílací techniku a miniaturní podtlakové lití pro malé zlatnické dílny. Předváděla 3D počítačovou techniku s přídavným zařízením, které vyrobí voskový model použitelný pro odlévání.

Slovenská firma ŠPERKOVÉ ŠTUDIO BRATISLAVA předváděla kontinuální odporové svařování plechů a svařování obrouček při zmenšování prstenů. Tato technologie vytváří rychlé

lokální zahřátí a neohrožuje tak zasazené přírodní kameny, které jsou citlivé na toto zahřátí.

Polská firma RODENT PRUZZKOW, vystavovala širokou škálu přístrojů od mikrorytí do vnitřků snubních prstenů, omílacích zařízení až po odporové tavící píčky.

Velmi dobře byly zastoupeny firmy s minerály, přírodninami, šperkovými a sbírkovými drahokamy. Zde lze vyjmenovat Polskou firmu GOKAT. Největší pavilon měla firma GEM ART

z Turnova, která nabízela širokou škálu přírodních a syntetických drahokamů a drahokamových šňůr. Firma

GRANÁT - VLTAVÍN prodávala granátové šperky s broušenými vltavíny.

Firma MINERÁL PUKART zajišťovala pro zákazníky, jednak výběr drahokamů a také podle přání vrtala tamberované přírodní drahokamy. Zákazníci si mohli odnést takto zhotovený a zakoupený přívěšek na památku z výstavy HODINY A KLENOTY 2015 v Praze.

TREND PRODEJE DIAMANTŮ.

RNdr. Ivan Turnově.

Tržby z globálního prodeje diamantových šperků v roce 2015 stouply o tři procenta na rekordních více než 80 miliard USD (1,9 bilionu Kč). K růstu přispěla vysoká poptávka ve Spojených státech a dalších hlavních trzích. Uvedl to začátkem roku na tiskové konferenci v Johannesburgu zástupce firmy De Beers (tato firma se od roku 1888, kdy vznikla, zabývá průzkumem, těžbou a prodejem diamantů. Kontroluje více než třetinu celosvětového trhu se surovými diamanty. Diamanty těží v Botswaně, Namibii, Jihoafrické republice a Kanadě). Varovala, že v r 2015 bude, vzhledem k nestabilitě zemí těžících diamanty, pro celé odvětví obtížný. V tom se ale firma zmýlila, protože odhad vycházel ze zdánlivého hospodářského oživení USA a stoupaní USD. Naopak podle hospodářských a finančních trendů lze očekávat i přes všechny těžkosti s těžbou surových diamantů, že dojde k výraznému oživení diamantového trhu.

Globální těžba se v roce 2014 snížila o tři procenta na zhruba 142 milionů karatů. Pro rok 2015 je předpoklad další

stagnaci oficiální těžby. Na svém vrcholu byla těžba v roce 2005 (podle agentury Reuters) kdy činila 175 milionů karatů.

Prodej broušených diamantů v USA loni stoupl o 7 procent. Poptávka v Číně v místních měnách stoupla o šest procent a v Indii o tři procenta. Tyto tři země patří mezi největší diamantové trhy na světě. USA mají na celosvětovém prodeji diamantů podíl 42 %, Čína 16% a Indie 8%. Obavy prodejců diamantových šperků, které vyvolávalo posilování USD, se ukázalo jako liché. Mnoho zlatnických firem začalo rok 2015, díky větším nákupům s většími zásobami briliantů. Tyto zásoby byly realizovány v roce 2015. Zájem o diamanty i briliantové zboží souvisí s obavami vyvolanými stále ještě nekončící ekonomickou krizí v USA, asijských zemích a Evropě. Lze tedy očekávat, že zájem o briliantové zboží bude i v roce 2016 stoupat.

Renovovaná expozice jílovského zlata.

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy 28. Října 2015 slavnostně otevřelo renovovanou expozici zlata. Po oficiálním zahájení byla v rámci vernisáže realizována komentovaná prohlídka. Návštěvníky, kterých bylo asi padesát, prováděl autor scénáře RNDr. Petr Morávek. Nové pojetí expozice, doplněné četnými vzorky, mapami a fotografiemi prezentuje nejen jílovské, ale i další české zlaté výskyty. V době kdy je veřejnost ovlivněna „zelenými“ aktivisty, občané se brání nejen průzkumné, ale hlavně jakékoliv hornické činnosti. Výstava je připomenutím, že na našem území existují zajímavá zlatá ložiska. Je to velmi vhodné. Dokonce ložisko Čelina –

Voltýřov patří k největším v Evropě. Věříme stejně jako autor scénáře, že české zlato se znovu stane pojmem, jaký mělo ve středověku. Jednou určitě dojde k obnovení průzkumných prací i k těžbě.

Po prohlídce následovalo promítání zajímavého dokumentárního filmu Pavla Herolda „Příběh jílovského zlata“ a nakonec ještě proběhla beseda s profesorem Miro Vaněčkem a Dr. Morávkem. Na dotaz oba odpověděli, že těžba zlata by byla rentabilní a hlavně, že strašení veřejnosti tím, že úprava by znamenala jejich ohrožení kyanidem, je hloupé. Vždyť technologie pokročila natolik, že již životní prostředí neohrožuje.

Všichni, kteří se vernisáže zúčastnili byli velmi spokojeni. Pracovníkům muzea a Dr. Morávkovi poděkovali za hezký zážitek a k novému vzhledu expozice muzeu gratulovali. Geologické veřejnosti, ale i všem dalším zájemcům o naše přírodní bohatství doporučuji, aby jílovské muzeum navštívily a s nově otevřenou expozicí se seznámily. Výlet si mohou spestrít tím, že si projdou i naučnou stezku muzeem zřízenou již v roce 1988 a která má v současnosti dvě trasy a 15 stanovišť s informačními panely.

Na závěr si dovoluji připomenout jednu starší, velmi dobře čtivou knihu věnovanou setkáním se zlatem a jeho ložisky v různých dílech světa. Jmenuje se: Zlaté doteky pěti kontinentů, s podtitulem „Zlato příroda a lidé v příbězích geologa“. Napsal ji Petr Morávek, vyšla v edici Kolumbus Mladé fronty v roce 2008 a za přečtení určitě stojí. (Ivan Turnovec)

Návštěva ve zlatnické firmě STEFANI.

Ne zbytečně se říká, že pod světlem bývá největší tma. Tento výrok potvrzuje skutečnost, že o Turnově, který je známý svoji brusičskou a zlatnickou tradicí a svými podniky DUV Granát, Preciosa, Studio šperk, Soliter routa granát, Jiří Urban, Šperk Tomáš Procházka a další drobné firmy vyrábějící šperky, turnováci moc nevědí. Mnohé teprve čekají na „objevení“.

Takovouto firmou je i firma Štěpánky Tóth Kurfiřtové „STEFANY“. Objevil jsem ji náhodou na základě upoutávky SLOVAK FASHION NIGT kdy v roce 2015 se podílela svými šperky na módní přehlídce v New Yorku na Manhattanu.

Firma, má sídlo v obci Tatobity. Je ovlivněna krásou Českého ráje a nalezišti drahokamů na blízkém Kozákově. Spolu se svým otcem si pani Štěpánka Tothová oblíbila přírodní drahokamy kterými je právě Kozákov okouzlit. Její tvorba spočívá v pestrosti a různorodosti broušených i tamberovaných drahokamů, kolem kterých se ovíjí zlatý, stříbrný, nebo bižuterní šperk. V jejích špercích převažují hlavně závěsy z těchto drahokamů.

V dnešní době firma své šperky vyrábí v turnovské průmyslové zóně na Přepeřské ulici. Při mé návštěvě byli pracovníci firmy plně pracovně zaneprázdněny. Přípravovali šperky na výstavu Hodin a klenotů v Bratislavě. „Přijďte po Vánocích nebo po Novém roce, kdy již nebude u nás takový shon“, loučila se Adéla Kurfiřtová, která zastupovala

nepřítomnou Štěpánku Toth Kurfirťovou. Slíbil jsem, že se přijdu určitě podívat. (M. F.)

Výstava 95 let SUPŠ SKLÁŘSKÉ v libereckém Severočeském muzeu.

Ing. Miloslav Frydrych.

V Severočeském muzeu 5. listopadu se na vernisáži otevřela výstava k 95. Výročí založení SUPŠS v Železném Brodě. Výstava v Lomnici nad Popelkou byla jen předzvěstí této výstavy a tak moje zklamání bylo neopodstatněné. Výstava v Liberci plně naplnila moje představy o výtvarné různorodosti školy. Mohu se jen ztotožnit se slovy Oldřicha Palaty: „ O železnobrodské škole bylo od jejího založení v roce 1920 napsáno bezpočet článků, studií a dalších textů. Nejzrevrubnější zpracování celé její historie představila v roce 2010 rozsáhlá výstava s názvem 100% SKLO, která spolu se stejnojmennou doprovodnou publikací připomínala devadesátileté jubileum existence školy. Letošní 95. výročí (v roce 2015) je ve srovnání s tím předcházejícím v celkovém konceptu nesrovnatelně skromnější, protože ve své podstatě představuje spíše pracovní ohlédnutí za výsledky uplynulých pěti let, ale i tak je nesmírně zajímavé. A to navzdory tomu, že to nebylo údobí pro Střední uměleckoprůmyslovou školu sklářskou v Železném Brodě rozhodně příliš jednoduché. Nešťastně medializované úvahy o krizi českého skla o nadbytečném počtu uměleckých škol v Libereckém kraji a v neposlední řadě i důsledky demografického vývoje s populačně slabými ročníky ve svém součtu způsobily, že výběr studentů z řad sníženého počtu uchazečů byl v tomto

období složitější, než bývalo ve šťastnějších letech této školy zvykem. O to cennější je skutečnost, že na dosažených výsledcích to není nijak znát. Dokonce by se mohlo říci, že vnější problémy mobilizovaly společné snažení pedagogů a studujících natolik – a současná výstava i katalog to prokazatelně potvrzují – že železnobrodská škola představuje příkladnou vzdělávací instituci, která zdaleka nežije pouze ze slavné tradice, ale operativně hledá a nachází cesty odpovídající dnešní situaci. K tomu napomáhá omlazení pedagogického sboru, důraz na význam novodobých oborů aplikované chemie a produktového designu a pochopitelně též hluboký zájem na rozvíjení zavedených odvětví technologie skla a uměleckého sklárství. Škola staví svůj růst na takových kvalitách, jako je nápaditost, vnitřní zaujetí, osobní angažovanost a inovace nejenom v technologiích, ale především v kreativním přístupu. K důležitým principům strategického směřování školy patří aktivní spolupráce s významnými firmami (Grund, MOSER a.s., Preciosa, Ruckl Crystal, Steine Technik, Detesk, Studio Lhotský, Deto a další), získávání grantů, účast studentů na domácích a zahraničních stážích a sympoziích, stejně jako zastoupení studentských prací na prestižních soutěžích. K tomuto činorodému pojetí učebního programu přispívá celková atmosféra školy, v níž pedagogové dávají namísto rigorózního prosazování svých názorů přednost otevřenému dialogu se studenty. A tento otevřený dialog účinně pomáhá k nenásilnému formování inspirativního a současně dělného prostředí, které v širokém záběru nabízí prostor pro aktivní přístup žáků ke studiu a

k vlastní tvůrčí činnosti. Dosažené úspěchy i výsledky železnobrodské uměleckoprůmyslové školy sklářské za posledních pět let výmluvně prokazují. Je to velice dobrá a perspektivní cesta.“

Re Generace 2015.

Ve středu 18.11. byl slavnostně otevřen v pořadí druhý šperkařský salon pod názvem ReGenerace 2015.

Na vernisáži byla překvapivě velká a bezprostřední účast zlatníků a výtvarníků – šperkařů. Nad vystavenými šperky byla živá diskuse účastníků i šperkařů. Vernisáž zahájila ředitelka Muzea českého ráje pí. PHdr. Vladimíra Jakouběová. Pan PHdr. Miroslav Cogan přivítal všechny přítomné, včetně zástupců města a poděkoval za finanční podporu. Krátce vysvětlil účel výstavy, která má představit novou generaci zlatníků a výtvarníků. Proto název Re Generace. Tato akce není jen událostí úzkého regionu Turnova ale je otevřena všem, kteří se šperkařstvím zabývají. Jsou zde přítomni i vystavovatelé ze železnobrodské školy, kterým vždy bylo šperkařství blízké.

DALŠÍ PODROBNOSTI UVEDENME VE ŠPERKAŘI č 2.

Český slavík z Granátu.

V sobotu 28. listopadu 2015 byly předávány na galavečeru 50. ročníku ankety Český slavík Mattoni 1015. Předávané ocenění byly vyrobeny v DUV GRANÁT ve vývojovém atelieru Karlem Mertou. Pro absolutního vítěze Karla Gotta byl zde zhotoven i platinový slavík.

ČASOPIS ŠPERKAŘ LZE ZAKOUPIT: TURNOV

KNIHKUPECTVÍ – ANTIKVARIÁT; ulice 5. Května 704

Trafika „ U VILDY“; Skálova ulice 66

GALERIE GRANÁT; Náměstí Českého ráje 4

Informační středisko; Náměstí Českého ráje 26

Na stáncích prodeje denního tisku v Turnově

ŽELEZNÝ BROD

Informační středisko; Náměstí 3. Května

Liberec

Severočeské muzeum v Liberci.

LOMNICE N/POPELKO

Městské muzeum a galerie; Husovo náměstí 43/44

Časopis je vydáván na internetových stránkách:

Turnovec. CZ / SPERKAR /

NA ZADNÍ STRANĚ:

Děkanská insignie navržena podle loga významného výtvarníka Jiřího Sutnara MgA Petrem Vogelem. Stříbrný řetěz byl zhotoven v ateliéru Jiřího Urbana v Turnově. Návrh realizovali a podle návrhu zhotovili Jiří Urban a MgA Petr Vogel.

CENA 35 – Kč.